

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 236/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., M., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 89/2008 z 19. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2009 doručená sťažnosť J. Š., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“)

rozsudkom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 89/2008 z 19. februára 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že „Prakticky od r. 1989 vediem všestranný a zúfalý boj všetkými možnými formami a právnymi i inými prostriedkami o záchranu a prinavrátenie vlastného majetku, ktorý mi bol podvodným spôsobom vlastne scudzený...

Spor o časť mojej nehnuteľnosti pod mpč. 890 k. ú. obce M. prebiehal vo viacerých súdnych konaniach, ako sú: pod č. k. 8 C 1030/00 a 5 C 218/03, ale aj 8 C 352/92; tiež 8 C 1731/98 i 4 C 16/01, z ktorého pochádza aj toto súdne konanie, ale vždy neúspešne pre mňa, ako pravého a jediného vlastníka, pretože naše všeobecné súdy sú jednoznačne na strane podvodov.“.

Následne sťažovateľ vymenúva v sťažnosti pochybenia, ktorých sa rôzne orgány verejnej moci mali dopustiť, a v tejto súvislosti uvádza „... Len uvedené podvody, aj keď nie je uvedený ich úplný výpočet, svedčia o oprávnenosti a plnej opodstatnenosti domáhať sa svojho práva ústavnou cestou, keďže podľa rozsudkov jak prvostupňového súdu bardejovského, tak aj odvolacieho prešovského je jednoznačne vidieť, že tieto úplne zlyhali. Ten prvý je totálne nezákonný a neústavný a ten konečný – odvolací je úplne o ničom a tak plytký, že aj po procesnej stránke a z hľadiska Európskeho Dohovoru odporuje zmyslu jeho ods. 1), čl. 6. Navyše táto moja vec mala byť súdmi posúdená už podľa nového zákona, ktorým je zákon č. 514/03 Z. z., kde zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutia a nesprávny postup je v ňom jasne vymedzená a kde v jeho §-e 9 sa o. i. jasne uvádza, že za nesprávny úradný postup orgánu štátu je treba považovať aj iný nezákonný zásah do práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb, čo je aj môj prípad, keď svojvoľným a zámerne nezákonným postupom orgánov verejnej moci som bol nepriamo pripravený o časť svojho majetku!“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti rozhodol týmto nálehom:

„1.) Vyslovuje, že základné a ľudské práva J. Š. podľa ods. 1), čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 20 Ústavy SR prioritne a v kontexte s jej ods. 2), čl. 48 i 46 s dôrazom na jeho ods. 3) postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co/89/2008-98, zo dňa 19. 2. 2009, v konaní vedenom na Okresnom súde v Bardejove pod č. k. 3 C 162/04 (rozsudok zo dňa 14. 9. 2006) porušené boli.

2.) Priznáva J. Š. za porušenie jeho základných a ľudských práv spravodlivé finančné zadostučinenie takto:

- ako priamu majetkovú škodu, ktorá bola predmetom konania pred všeobecnými súdmi vo výške 6 057,89 € (slovom šesťtisícpäťdesiatšesťdesem EUR a 89 centov);
- ako nemajetkovú ujmu morálnu vo výške 3 600 € (slovom tritisícšesťsto EUR a žiadny cent);

ktoré sú mu povinné spoločne a nerozdielne uhradiť Okresný súd v Bardejove a Krajský súd v Prešove zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto ústavného nálezu;

2a) alternatívne:

Zrušuje konečný rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co/89/2008-98, zo dňa 19. 2. 2009 v spojení s právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Bardejove pod č. k. 3 C 162/04, zo dňa 14. 9. 2006 a vec im vracia na nové spravodlivé a ústavné rozhodnutie.

3.) Ukladá Okresnému súdu v Bardejove a Krajskému súdu v Prešove spoločne a nerozdielne uhradiť vzniklé trovy tohto konania, a to do 15-tich dní od právoplatnosti tohto ústavného nálezu.“

Z citovaného petitu vyplýva, že sťažnosť smeruje proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006 a rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 89/2008 z 19. februára 2009. Z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou proti žalovanému 1. Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, a žalovanému 2. Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, domáhal náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánov štátu. O žalobe rozhodol namietaným rozsudkom okresný súd tak, že ju v celom rozsahu zamietol, pričom

krajský súd na základe odvolania sťažovateľa namietaným rozsudkom rozsudok prvostupňového súdu potvrdil.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu označeným rozsudkom okresného súdu a označeným rozsudkom krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006

Pri predbežnom prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006, ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorý limituje výkon tejto jeho právomoci. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, t. j. právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti namietanému uzneseniu okresného súdu bol sťažovateľ oprávnený podať (a aj podal) odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 89/2008 z 19. februára 2009

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 2 ústavy zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ústavy ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Vzhľadom na uvedené bolo úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní posúdiť, či sťažnosť sťažovateľa nie je v časti, ktorou namieta porušenie svojich práv namietaným rozsudkom krajského súdu, zjavne neopodstatnená. Za tým účelom ústavný súd preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu, ako aj relevantnú časť rozsudku okresného súdu sp. zn. 3 C 162/04 zo 14. júna 2006, na ktorého správnosť odôvodnenia krajský súd v namietanom rozsudku poukázal.

Z označeného rozsudku okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal „od žalovaného v 1. r. náhrady škody z dôvodu, že súdy pochybili pri rozhodovaní o prinavrátenie pozemkov vo veci krajského súdu č. k. 1 Co 27/03-55 a tunajšieho súdu sp. zn. 4 C 16/01, lebo v nich sa uvádza, že boli vyvlastnené pozemky na základe rozhodnutia ONV zo dňa 11. 08. 1989... Voči žalovanému v 2. r. žiada náhradu škody z dôvodu, že pochybili národné výbory pri vyvlastňovaní pôdy, ktoré patrili pod žalovaného v 2. r. Tiež poukázal na rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 8 C 1030/00, ktoré bolo rozhodnutím Krajského súdu sp. zn. 4 Co 140/04 zrušené...

Na základe uvedeného mal súd za to, že žalobca nepreukázal, aby boli splnené zákonné podmienky na priznanie mu náhrady škody podľa zák. č. 58/69 Zb. Voči žalovanému v 1. r. SR zast. Ministerstvom spravodlivosti súd žalobu zamietol, lebo žiadne súdne rozhodnutie, na ktoré poukazoval žalobca a ktorým mala žalobcovi vzniknúť škoda, nebolo pre svoju nezákonnosť zrušené. Aj keď rozsudok Okresného súdu Bardejov č. k. 8 C 1030/00-30 bol uznesením Krajského súdu v Prešove zrušený, v uvedenej veci doposiaľ nebolo rozhodnuté a nebola tým spôsobená žalobcovi škoda, akej sa v predmetnom konaní domáha. Žalobca navyše nepožiada žiaden ústredný orgán o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, uplatneného v tomto konaní. Voči žalovanému v 2. r bola žaloba zamietnutá tiež z toho dôvodu, že tento nie je pasívne legitimovaný v tomto konaní. V zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení za škodu zodpovedá štát. Príslušný ústredný orgán iba vystupuje v mene štátu, preto nie je možné žiadať náhradu škody priamo od neho, lebo za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom zodpovedá štát.“

V nadväznosti na právne závery okresného súdu krajský súd v odôvodnení namietaného (potvrdzujúceho) rozsudku okrem iného uviedol, že „... Z citovaných ustanovení teda jednoznačne vyplýva, že základnou podmienkou pre úspešnosť žaloby a náhradu škody proti štátu spôsobenú nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu je to, aby rozhodnutie, ktorým mala byť táto škoda spôsobená, bolo v predpísanom konaní zrušené.

Súdne rozhodnutia, z ktorých žalobca odvodzuje svoje nároky neboli v predpísanom konaní zrušené, a preto nemožno jeho žalobe vyhovieť.

V ostatnom odvolací súd sa stotožňuje v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Dôvody napadnutého rozhodnutia sú správne, na ktoré v plnom rozsahu poukazuje.“

Po preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatoval, že ho nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnený, ani za arbitrárny, pričom právne názory, na ktorých je založený, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o ich zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani právomoc

ústavného súdu nahradit' právne názory krajského súdu svojimi vlastnými právnymi názormi. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie nároku sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nesprávnym rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom orgánu štátu v konaní pred krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na námietku sťažovateľa, že okresný súd aj krajský súd v jeho právnej veci aplikovali nesprávny zákon – zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, pričom správne mali použiť zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci“). Ústavný súd v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na prechodné ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

Podľa § 27 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

Z rozsudkov okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal náhrady škody spôsobenej mu týmito rozhodnutiami:

- rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 C 16/01 z 26. septembra 2002 potvrdeným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 27/03 z 21. apríla 2004,
- rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8 C 1030/00 z 22. marca 2002 zrušeným uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Co 388/02 z 27. novembra 2002 (vec dosiaľ nebola skončená),
- rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8 C 1731/98 zo 16. mája 2000 potvrdeným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 270/00 z 18. septembra 2000.

Z uvedeného vyplýva, že všetky sťažovateľom napádané rozhodnutia všeobecných súdov boli vydané pred 1. júlom 2004, teda pred nadobudnutím účinnosti zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a preto tak okresný súd, ako aj krajský súd správne posudzovali nárok sťažovateľa podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Ústavný súd považoval za potrebné tiež pripomenúť, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľ, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 Občianskeho súdneho poriadku, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprosedných princípov ustanovených v čl. 46 až čl. 51 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 251/03).

Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2009

